Της Μαργαρίτας Πουρνάρα

Ανάμεσα στους αναγνωρισμένους εθνικούς μας ευεργέτες, μια οικογένεια Ελβετών Εβραίων κατέχει δικαιωματικά ιδιαίτερη θέση. Και τούτο διότι μέλη της έσωσαν από τον θάνατο και βοήθησαν χιλιάδες συμπατριώτες μας όχι μόνον κατά τη Β΄ Βουλγαρική Κατοχή της Μακεδονίας (1916-1918) αλλά και αργότερα στην Καταστροφή της Σμύρνης, χρησιμοποιώντας κάθε μέσο που τους προσέφερε η εξέχουσα κοινωνική τους θέση και η οικονομική τους ευμάρεια. Μάλιστα ήταν τόσο μεγάλη η συμβολή τους ώστε πολλοί παραφράζοντας τον τίτλο της γνωστής ταινίας του Στίβεν Σπίλμπεργκ μιλούν σήμερα για την ελληνική «λίστα των Σπίρερ».

Ποιοι όμως ήταν οι Σπίρερ και πώς έναν αιώνα μετά η Καβάλα και η Δράμα επιχειρούν να ανακτήσουν την επαφή με την οικογένεια; Η πρωτοβουλία των Ελλήνων βρήκε άμεση ανταπόκριση από τους εγγονούς των Σπίρερ που επισκέφθηκαν πρόσφατα τις δύο πόλεις ύστερα από πρόσκληση των εμπορικών επιμελητηρίων και έδωσαν το «παρών» σε εκδηλώσεις μνήμης.

Το νήμα ξεκινάει από τη Σμύρνη του προπερασμένου αιώνα όπου η εβραϊκή αυτή οικογένεια ήταν μία από τις παλαιότερες της κοινότητας της Ιωνίας. Με την πόλη αυτή είχαν στενότατη σχέση τα πέντε αδέλφια που ήρθαν στον κόσμο τα τελευταία χρόνια πριν από την έλευση του 20ού αιώνα: ο Ερμαν, ο Κάρολος, ο Λεόν, ο Εμίλ και η Μαργαρίτα. Από νωρίς τα αγόρια της οικογένειας μπήκαν στις επιχειρήσεις, και μάλιστα λόγω των καπνών ο Ερμαν Σπίρερ ήρθε στην Καβάλα το 1902 και εργάστηκε για μια δεκαετία στον οίκο των Αλατίνι. Επέστρεψε αργότερα στη Σμύρνη και ίδρυσε εκεί τον καπνεμπορικό οίκο με τον αδελφό του Κάρολο που έφερε το όνομα των Σπίρερ και ήταν άρρηκτα δεμένος με την πατρίδα μας. Προέβησαν σε ανέγερση νέων εργοστασίων στις καπνουπόλεις της Βόρειας Ελλάδας, σύμφωνα με τις πλέον σύγχρονες προδιαγραφές της εποχής και με καινοτόμο εξοπλισμό σε μηχανήματα και εξαρτήματα, για τη διασφάλιση υψηλών ποιοτικών κριτηρίων. Κατά τη Β΄ Βουλγαρική Κατοχή ο Ερμαν και ο Κάρολος Σπίρερ έκαναν πολλά για να βοηθήσουν τους κατατρεγμένους Ελληνες από τους βάρβαρους κατακτητές, προσφέροντας καταφύγιο και τρόφιμα, βοηθώντας ορφανά και πληρώνοντας αδρά για να βγουν συμπατριώτες μας από τις φυλακές. Για τη δράση τους παρασημοφορήθηκαν από την ελληνική πολιτεία.

Οταν έγινε η καταστροφή της Σμύρνης ο Ερμαν και ο Λεόν κατάφεραν να κρύψουν στις καπναποθήκες τους και να προστατεύσουν από τον όχλο εκατοντάδες γυναίκες και παιδιά. Ναύλωσαν με δικά τους χρήματα καράβια για να τους στείλουν στην Ελλάδα και φρόντισαν να ενισχύσουν οικονομικά τις ορφανεμένες

Phoca PDF

οικογένειες που έφταναν εδώ ως πρόσφυγες. Ηταν τέτοια η προσφορά που ο Μητροπολίτης Σμύρνης και εθνομάρτυρας Χρυσόστομος είχε αποκαλέσει τον Ερμαν εθνικό ευεργέτη. Αργότερα τα δυο αδέλφια έστελναν καπνά και από την Τουρκία κατευθείαν στην Ελλάδα για να δίνουν δουλειά στους πρόσφυγες που εργάζονταν σε εργοστάσιά τους στον Βόλο και στη Βόρεια Ελλάδα. Πολλοί ξεριζωμένοι είχαν τη φωτογραφία τους στο εικονοστάσι τους. Ο πρώην υπουργός και βουλευτής Μαγνησίας Γιώργος Σούρλας έγραψε μάλιστα και ένα βιβλίο για τον Ερμαν, εξηγώντας την ευεργετική του δράση και για τον Βόλο.

Πριν από ένα μήνα οι απόγονοι των Σπίρερ επισκέφθηκαν την Καβάλα και τη Δράμα. Πολυτιμότατη ήταν η βοήθεια της εκπαιδευτικού και ερευνήτριας της ιστορίας Δήμητρας Χατζηδημητρίου που για πολλά χρόνια μεθοδικά και ακαταπόνητα αναδίφησε το παρελθόν της οικογένειας. Κατασυγκινημένοι ο Εμίλ και ο Σαρλ (εγγονοί του Καρόλου), ο Ντάνιελ Χάλπεριν (εγγονός του Λεών) με άλλα μέλη των Σπίρερ αναφέρθηκαν με απέραντη αγάπη στην Ελλάδα, και το σπουδαίο είναι ότι πληροφορήθηκαν από τους ίδιους τους Ελληνες τη μεγάλη συμβολή της οικογένειας στην περίοδο κατοχής των Βουλγάρων για την οποία δεν γνώριζαν πολλά. Το σημαντικό είναι ότι στο νέο Μουσείο Φωτογραφικών Μηχανών της Δράμας που θα στεγαστεί σ’ ένα παλιό αρχοντικό και την όμορη καπναποθήκη, χάρις στη γενναιοδωρία του Δραμινού ναυπηγού Αρη Θεοδωρίδη προς τη γενέτειρά του, οι Σπίρερ θα έχουν τη δική τους «γωνιά» όπου θα εκτεθούν όλα τα κειμήλια και τα ντοκουμέντα της οικογένειας.

ΠΗΓΗ: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 22.11.2022

Phoca PDF